

Stričkov šarenjak u uzgoju soje

Željko Milovac, Kristina Petrović, Svetlana Balešević Tubić
i Marjana Vasiljević

Stričkov šarenjak (*Vanessa cardui* L.) je štetnik soje u Hrvatskoj i mnogim zemljama jugoistočne Europe (Srbija, Bosna i Hercegovina, Mađarska, Rumunjska, Bugarska). Javlja se i u središnjoj, zapadnoj i sjevernoj Europi (Austrija, Francuska, Njemačka). Ovaj se štetnik pojavljuje povremeno, obično jednom u četiri do pet godina, kada može biti od ekonomske važnosti. Može uzrokovati značajne štete u godinama sa intenzivnom zarazom kada je pojedeno više od jedne trećine lisne mase. Međutim, tretiranje insekticidima rijetko je potrebno ili ekonomski opravdano.

Gusjenica. Fotografija: IFVCNS

Primjenjivost

Tema: mjere njege usjeva

Za: uzgajivače soje

Gdje: mjesta gdje je posijana soja

Vrijeme: kraj svibnja - srpanj

Životni ciklus

Stričkov šarenjak je migratorna vrsta porijeklom iz Afrike i Mediterana. Migrira iz Sjeverne Afrike do sjeverne Europe u svibnju i lipnju. Oblik i veličina slični su drugim leptirima. Krila su šarena crvenkastosmeđa i prekrivena crnim i bijelim točkama. Svijetlo zelena, ovalna jaja polažu na listove. Odrasle gusjenice duge su 40 mm, dlakave i tamno smeđe boje, s dvije žute crte sa strane. Kukuljica je 20 mm duga i srebrnosmeđe boje. Mogu se naći na oštećenim listovima.

Ima do šest generacija u godini. Gdje će se leptiri naseliti ovisi o vremenskim uvjetima kao što je smjer vjetra koji utječe na put i duljinu migracije. U rano proljeće se mogu vidjeti prvi pristigli leptiri. Nakon parenja, ženke polažu oko 500 jaja na listovima na širokom spektru biljaka. Razne vrste čička najbolje su poznati domaćini koji proizvode nektar za odrasle jединke kao i list za gusjenice. Širi spektar biljaka domaćina uključuje soju. Nakon pojavljivanja u svibnju i lipnju, dvije generacije mogu rezultirati mjestimičnim zarazama soje. Najveća prisutnost gusjenica javlja se tijekom mjeseca lipnja i srpnja.

Samo su gusjenice štetne za soju. One jedu lisno tkivo između lisnih žila. Velika zaraza može uzrokovati potpunu defolijaciju (gubitak lisne mase). Oštećeni listovi povezani su u mrežu koja čini gnijezdo gusjenica iz kojeg kasnije izlazi mladi leptir iz kukuljice. Zaraza u usjevima je obično nejednaka i lokalizirana. Soja je samo

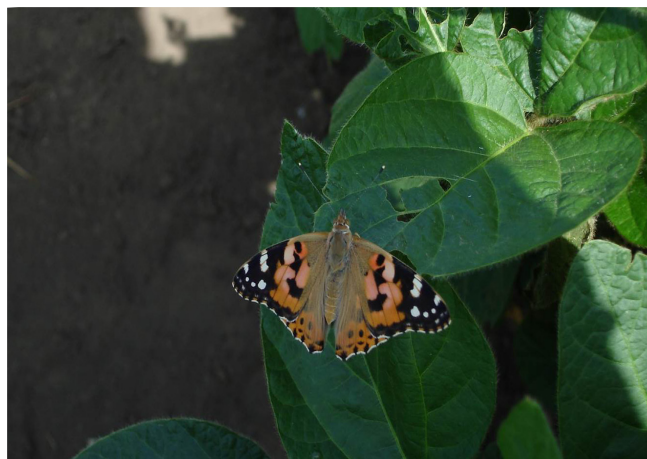
Kukuljica. Fotografija: IFVCNS

jedan od mnogih domaćina a najčešću zarazu u polju izaziva prisutnos divljih domaćina. Važno je da se druge vrste domaćina, posebice čičak, uklanjaju u usjevu soje ako se očekuje zaraza od migrirajućih odraslih jedinki.

U praksi je rijetko potrebno provoditi mjere. Potreba za kemijskim mjerama može se procjeniti tjedan dana prije zaraze, kada se na parceli utvrdi prisustvo leptira koji se pare i polažu jaja. To vam daje dovoljno vremena za planiranje tretmana, jer upotreba nekih insekticida dopuštena je na poseban zahtjev. Ekonomski prag štetnosti iznosi u prosjeku dvije ili više nedavno izlegnutih gusjenica po biljci, 20 gusjenica po

Oštećenje na listu prouzrokovano ishranom gusjenice. Fotografija: IFVCNS

Leptir. Fotografija: IFVCNS

dužnom metru soje, ili dva gnijezda unutar 100 m². U obzir treba uzeti fenofazu usjeva i stupanj razvoja gusjenica. Bujnije biljke su tolerantnije na oštećenja dok su mlađi stadiji gusjenice osjetljiviji na insekticide. Ponekad se tretmani mogu ograničiti na ivice usjeva ili oaze u usjevu.

Najvažnije je predvidjeti zarazu na osnovu prisutnosti nedavno pristiglih i nastanjenih leptira. Postoji samo nekoliko insekticida odobrenih za ovu namjenu. Kako se ovaj štetnik javlja samo povremeno, u nekim zemljama nema registriranih proizvoda. U slučajevima intenzivnog napada, iznimna uporaba može biti dopuštena na zahtjev (npr. za *Bacillus thuringiensis* u Njemačkoj). Ovu potražnju treba organizirati služba zaštite bilja ili zadruga unaprijed, jer je suzbijanje opravdano dok su gusjenice još mlade. Suzbijanje starijih gusjenica je neučinkovito, jer će se uskoro prestati hraniti i veći dio štete je već učinjen.

Ključne točke

- Polja treba redovito kontrolirati za prisutnost odraslih leptira, jaja i gusjenica.
- Mjere kontrole treba poduzeti samo gdje se populacija gusjenica približava ekonomskom pragu štetnosti. Suzbijanje nije opravdano u slučaju većine zaraza (prisutnost gusjenica ispod ekonomskog praga).
- Kada je potrebna kemijska kontrola, primijeniti najmanju učinkovitu količinu insekticida uz korištenje opreme koja je ispravno kalibrirana. Ponekad je moguće lokalizirati tretman samo na zaražene dijelove usjeva.

Više informacija

- Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung (BLE), Ökolandbau - Distelfalter (*Vanessa cardui*), website: www.oekolandbau.de/landwirtschaft/pflanze/grundlagen-pflanzenbau/pflanzenschutz/schaderreger/schadorganismen-im-ackerbau/distelfalter-vanessa-cardui/
- Butterfly Conservation. Painted Lady, website: <https://butterfly-conservation.org/butterflies/painted-lady>

Izvori

Informacije iznesene u ovoj bilješki o praksi rezultat su ispitivanja i studija koje je proveo Institut za ratarstvo i povrtarstvo Novi Sad, Srbija.

Miladinović, J., Hristić, M. and Vidić, M., 2011. Soybean. Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad. pp. 276–311. (Pests of soybean).

Balešević-Tubić, S., Miladinović, J., Đukić V., Vidić, M., Iončarević, V., Ilić, A., Kostić, M., Đorđević, V., Nikolić, Z., Jasnić S., Sekulić, R., Kereši, T., Pavkov, I., Vujaković, M. and Dozet, G., 2014. Semenarstvo soje [Soybean Seed Production]. Institute of Field and Vegetable Crops, Novi Sad– Novi Sad, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad.

Dorđević, V., Malidža, G., Vidić, M., Milovac, Ž., Šeremešić, S., 2015. Priručnik za gajenje soje [Manual for Soybean Growing]. Danube Soya, Novi Sad.

Više o projektu Legume Translated

Autori: Željko Milovac, Kristina Petrović, Svetlana Balešević Tubić i Marjana Vasiljević

Izdavač: Institutul pentru Culturi de Câmp și Legume, Novi Sad, Serbia (IFVCNS)

Produkcija: Donau Soja

Permalink: www.zenodo.org/record/6240298

Copyright: Sva prava su pridržana. Umnožavanje i distribucija dopušteni su samo u nekomercijalne svrhe, i to pod uvjetom da je jasno i u potpunosti naznačen izvor.

Ovaj liflet je nastao u okviru Legume Translated projekta. Projekt podržava pristup relevantnim informacijama iz nedavnih reprezentativnih istraživanja, osobito ako istraživanje financira EU. Projekt je financiran od strane EU u sklopu programa Horizon 2020, broj 817634

Bibliografije: Milovac, Z., Petrović, K., Balešević Tubić, S. și Vasiljević, M., 2022. Stričkov šarenjak u uzgoju soje. Institutul pentru Culturi de Câmp și Legume, Novi Sad. Više o projektu Legume Translated 60. www.legumestranslated.eu

Izneseni stavovi su stavovi autora i ne odražavaju nužno stajališta Europske komisije. Prezentirani podaci temeljito su provjereni i vjeruje se da su točni i precizni. Međutim, u slučaju bilo kakve pogreške u dostavljenim podacima, ni autori ni Europska komisija ne mogu snositi pravnu odgovornost. U tom smislu nema jamstava u vezi s datim podacima. Podaci koji se odnose na uporabu sredstava za zaštitu bilja moraju se usporediti s deklaracijom o proizvodu ili drugim izvorima podataka o registraciji proizvoda.

This project is funded
by the European Union

DEVELOPMENT OF RURAL AREAS
IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA